

O GRAMATICĂ A LIMBII ROMÂNE altfel

Editor: GABRIELA PANĂ DINDELEGAN

Editor consultant: MARTIN MAIDEN

Autori

Raluca Brăescu	Isabela Nedelcu
Blanca Croitor	Alexandru Nicolae
Andreea Dinică	Irina Nicula Paraschiv
Adina Dragomirescu	Dana Niculescu
Mihaela Gheorghe	Gabriela Pană Dindelegan
Ana-Maria Iorga Mihail	Camelia Stan
Dana Manea	Andra Vasilescu
Margareta Manu Magda	Rodica Zafiu
Carmen Mîrzea Vasile	
Mona Moldoveanu Pologea	

© editorial matter and organization Gabriela Pană Dindelegan 2013

© individual chapters their various authors 2013

The Grammar of Romanian was originally published in English in 2013. This translation is published by arrangement with Oxford University Press. Editura Univers Enciclopedic Gold SRL is responsible for this translation from the original work and Oxford University Press shall have no liability for any errors, omissions or inaccuracies or ambiguities in such translation or for any losses caused by reliance thereon.

Toate drepturile sunt rezervate Editurii Univers Enciclopedic Gold.

Cuprins

<i>Cuprins</i>	5
<i>Prefață la ediția românească</i>	7
<i>Prefață la ediția englezească</i>	23
<i>Abrevieri și convenții</i>	25
<i>Autori</i>	31
1. Introducere	33
2. Verbul.....	51
3. Structura propoziției.....	123
4. Forme verbale nonfinite și propoziții nonfinite.....	200
5. Substantivul și grupul nominal	240
6. Pronumele	344
7. Adjectivul și grupul adjectival	370
8. Adverbul și grupul adverbial.....	387
9. Prepoziția și grupul prepozițional	403
10. Structura enunțului complex. Subordonarea.....	414
11. Coordonarea	450
12. Acordul.....	460
13. Organizarea enunțului și fenomene discursive	470
14. Morfologia derivațională	519
15. Alternanțele morfofonologice flexionare și derivaționale.....	527
16. Compunerea	532
<i>Surse</i>	541
<i>Bibliografie</i>	545
<i>Indice</i>	577

Cuprins analitic

<i>Prefață la ediția românească</i>	7
<i>Prefață la ediția englezească</i>	23
<i>Abrevieri și convenții</i>	25
<i>Autori</i>	31
 1 Introducere	33
1.1 Româna – scurtă prezentare (Gabriela Pană Dindelegan).....	33
1.1.1 Unde se vorbește azi limba română.....	33
1.1.2 Definiția genealogică a limbii române.....	
1.1.3 Epoca și teritoriul de formare	34
1.1.4 Contacte lingvistice	35
1.1.5 Periodizarea istoriei limbii române	36
1.1.6 Istoricul scrierii limbii române	38
1.1.7 Variație diafazică, diastratică, diatopică	38
1.1.8 Individualitatea limbii române	40
1.2 Trăsăturile fonologice și ortografice ale românei (Camelia Stan).....	40
1.2.1 Sistemul fonologic.....	40
1.2.1.1 Vocale. Vocalele /ə, i/.....	
1.2.1.2 Apendicele postconsonantic la finală de cuvânt [i].....	41
1.2.1.3 Semivocalele	42
1.2.1.4 Consoanele	42
1.2.2 Diftongii	44
1.2.3 Triftongii.....	46
1.2.4 Accentul liber.....	46
1.2.5 Ortografia fonologică.....	47
1.2.5.1 Alfabetul	47
1.2.5.2 Corespondența literă – fonem.....	48
1.2.5.3 Grafii etimologice	49
1.2.5.4 Grafii bazate pe reguli gramaticale.....	49
1.2.5.5 Semnele ortografice.....	49
1.2.6 Ortoepia	50
1.2.7 Punctuația	50
Concluzii	50

2 Verbul	51
2.1 Clasificarea flexionară a verbelor (Isabela Nedelcu)	51
2.1.1 Cinci clase flexionare de verbe	51
2.1.1.1 Două subclase ale verbelor în -a: cu și fără sufixul suplimentar -ez	52
2.1.1.2 Clasa verbelor în -ea	53
2.1.1.3 Trei subclase ale verbelor în -e	54
2.1.1.4 Două subclase ale verbelor în -i: cu și fără sufixul suplimentar -esc	54
2.1.1.5 Două subclase ale verbelor în -î: cu și fără sufixul suplimentar -ăsc	56
2.1.2 Verbe neregulate	56
2.2 Mod, timp și aspect (Rodica Zafiu)	57
2.2.1 Morfologia verbală	57
2.2.1.1 Forme sintetice	58
2.2.1.2 Forme analitice	71
2.2.2 Valorile și utilizările modurilor verbale	76
2.2.2.1 Indicativul	76
2.2.2.2 Conjunctivul	82
2.2.2.3 Condiționalul	82
2.2.2.4 Prezumptivul	84
2.2.2.5 Imperativul	85
2.2.3 Sistemul temporal-aspectual	85
2.2.4 Valorile și utilizările timpurilor verbale	86
2.2.4.1 Prezentul indicativului	86
2.2.4.2 Perfectul. Perfectul compus și perfectul simplu	88
2.2.4.3 Distincția prezent/trecut în modurile irealului	90
2.2.4.4 Imperfectul	90
2.2.4.5 Mai-mult-ca-perfectul	92
2.2.4.6 Viitorul, viitorul perfect și viitorul în trecut	92
2.2.5 Concordanța timpurilor	93
2.2.6 Perifraze aspectuale	94
2.3 Clase sintactice și semantice de verbe	95
2.3.1 Verbe tranzitive (Gabriela Pană Dindelegan)	95
2.3.1.1 Verbe cu dublu complement	96
2.3.1.2 Verbe tranzitive complexe cu complement predicativ al obiectului	99
2.3.2 Verbe intransitive (Adina Dragomirescu)	101
2.3.2.1 Inacuzative vs inergative	101
2.3.2.2 Verbe copulative	105
2.3.3 Verbe cu Experimentator	108
2.3.3.1 Verbele de percepție (Irina Nicula)	108
2.3.3.2 Verbe de senzație fizică (Irina Nicula)	112
2.3.3.3 Verbele psihologice (Ana-Maria Iorga Mihail)	115
2.3.4 Verbe de mișcare (Adina Dragomirescu)	118

2.3.4.1 Delimitarea clasei	118
2.3.4.2 Trăsături sintactice	119
Concluzii	120
3 Structura propoziției	123
3.1 Subiectul (Gabriela Pană Dindelegan)	123
3.1.1 Caracteristici	123
3.1.2 Subiectul formelor verbale nonfinite (subiect lexical vs subiect controlat/nelexicalizat).	124
3.1.2.1 Infinitivul	125
3.1.2.2 Gerunziul	125
3.1.2.3 Supinul	126
3.1.2.4 Participiul	126
3.1.3 Neexprimarea și absența subiectului. Româna, limbă <i>pro-drop</i>	126
3.1.3.1 Neexprimarea subiectului	127
3.1.3.2 Absența subiectului pronominal impersonal expletiv	128
3.1.3.3 Absența subiectului [+uman] nedefinit și a subiectului generic. Structuri generice	129
3.1.3.4 Verbe fără subiect	130
3.1.4 Subiect realizat ca grup nominal nearticulat	131
3.1.5 Dublarea subiectului	132
3.1.6 Subiectul prepozițional	133
3.1.7 Construcții finite și nonfinite în poziție de subiect	134
3.1.7.1 Propoziții relative	134
3.1.7.2 Construcții cu centrul verbal nonfinit	134
3.1.7.3 Propoziții cu complementizator	134
3.1.8 Ridicarea subiectului. Ridicarea subiectului în poziție de subiect	135
3.1.8.1 Subiecte integrate sintactic	135
3.1.8.2 Subiecte izolate sintactic și prozodie	136
3.1.9 Topica subiectului	136
3.1.9.1 Topica în propoziția principală	136
3.1.9.2 Topica subiectului în propozițiile subordonate	139
3.1.9.3 Româna, limbă de tip V-S?	140
3.2 Complementele	141
3.2.1 Complementul direct (Gabriela Pană Dindelegan)	141
3.2.1.1 Caracteristici	141
3.2.1.2 Realizarea prin clitice pronominale vs grupuri nominale nedeterminate ...	142
3.2.1.3 Marcarea prepozițională. Construcția cu PE	143
3.2.1.4 Construcții prepoziționale partitive	148
3.2.1.5 Dublarea clitică	148
3.2.1.6 Realizările prepoziționale ale complementului direct	151
3.2.1.7 Complemente „matriciale” vs complemente „ridicate”	152
3.2.1.8 Topica complementului direct	153

3.2.2 Complementul secundar (Gabriela Pană Dindelegan)	155
3.2.2.1 Caracteristici	155
3.2.2.2 Realizări	156
3.2.2.3 Structuri propoziționale de ansamblu și statutul complementului secundar	157
3.2.2.4 Topica	157
3.2.3 Complementul indirect (Ana-Maria Iorga Mihail)	158
3.2.3.1 Caracteristici	158
3.2.3.2 Complementul indirect realizat prin clitic pronominal	160
3.2.3.3 Marcarea cazuală vs marcarea prepozițională cu LA	161
3.2.3.4 Dublarea clitică a complementului indirect	161
3.2.3.5 Realizarea propozițională a complementului indirect	163
3.2.3.6 Topica	163
3.2.4 Complementul prepozițional (Dana Niculescu)	163
3.2.4.1 Caracteristici	163
3.2.4.2 Configurații cu complement prepozițional	164
3.3 Complementele predicative	166
3.3.1 Numele predicativ (Adina Dragomirescu)	166
3.3.1.1 Caracteristici	166
3.3.1.2 Realizări	167
3.3.1.3 Topica variabilă a numelui predicativ	170
3.3.2 Complementul predicativ al obiectului (Gabriela Pană Dindelegan)	170
3.3.2.1 Caracteristici	170
3.3.2.2 Realizări	171
3.3.2.3 Topica	172
3.4 Construcții care afectează structura propoziției în integralitatea sa	172
3.4.1 Construcții pasive și impersonale. Complementul de agent (Adina Dragomirescu)..	172
3.4.1.1 Două tipuri de construcții pasive	173
3.4.1.2 Construcții impersonale	175
3.4.2 Construcțiile reflexive (Andra Vasilescu)	176
3.4.2.1 Construcțiile cu reflexiv sintactic	177
3.4.2.2 Construcțiile cu formanți reflexivi lexicali	179
3.4.2.3 Construcțiile reflexive cu formanți lexico-gramaticali	180
3.4.2.4 Construcțiile cu formanți reflexivi gramaticali	180
3.4.2.5 Dublarea cliticului reflexiv	180
3.4.3 Construcțiile reciproce (Andra Vasilescu)	181
3.4.3.1 Reciprocele lexicale	181
3.4.3.2 Reciprocele iconice	181
3.4.3.3 Strategia cu clitic reflexiv	182
3.4.3.4 Strategia cu pronume reciproc	182
3.4.3.5 Strategia bazată pe redundanță	183
3.4.4 Structura cu dativ posesiv. Complementul posesiv (Dana Niculescu)	183
3.4.4.1 Caracteristici	183
3.4.4.2 Diversitatea relațiilor posesive exprimate de dativul posesiv	184

3.4.4.3 Gazda verbală	185
3.4.4.4 Cliticul de dativ posesiv opțional vs obligatoriu	186
3.4.4.5 Dublarea	187
3.4.4.6 Grupul determinant al obiectului posedat	188
3.4.4.7 Cliticul de dativ posesiv vs GDet cu adjectiv posesiv/genitiv	188
3.4.4.8 Complementul posesiv	189
3.5 Predicatele complexe (Adina Dragomirescu)	190
3.5.1 Definiție	190
3.5.2 Predicate complexe cu control obligatoriu al subiectului și ridicare obligatorie a cliticelor	190
3.5.2.1 Structurile cu auxiliar de mod și de timp plus participiu/infinativ fără A	191
3.5.2.2 Structura cu <i>a putea</i> și infinitiv fără A.....	192
3.5.2.3 Structura cu verb modal/aspectual și supin cu DE	193
3.5.3 Predicate complexe cu ridicarea subiectului și acord	194
3.5.4 Structuri cu conjunctivul asemănătoare predicatelor complexe	196
Concluzii	197
4 Forme verbale nonfinite și propoziții nonfinite	200
4.1 Trăsături generale (Gabriela Pană Dindelegan)	200
4.1.1 Asemănări cu formele finite	200
4.1.2 Deosebiri de formele finite. Sunt formele nonfinite categorii mixte?	202
4.1.3 Capuri nonfinite ambigue	204
4.1.4 Statutul special al conjunctivului	204
4.2 Infinitivul (Gabriela Pană Dindelegan)	205
4.2.1 Marcare mixtă: sufixală și analitică	205
4.2.1.1 Cinci sufixe ale infinitivului: <i>-a, -ea, -e, -i, -î</i>	205
4.2.1.2 Procliticul A ca marcă analitică	206
4.2.1.3 Gruparea DE A	207
4.2.2 Infinitiv verbal vs infinitiv nominal	208
4.2.3 Distribuția și structura internă a construcției nonfinite infinitivale	209
4.2.3.1 Construcții infinitivale cu A. Tipare sintactice	209
4.2.3.2 Structura internă a propoziției infinitivale cu A	209
4.2.3.3 Construcții infinitivale nude (fără A)	211
4.2.4 Infinitiv vs infinitiv perfect	212
4.2.5 Înlocuirea infinitivului cu conjunctivul	213
4.3 Participiul (Gabriela Pană Dindelegan)	214
4.3.1 Marcarea participiului: participii <i>slabe</i> vs participii <i>tari</i>	215
4.3.2 Distribuția și acordul participiului	216
4.3.2.1 Participiul ca formant temporal și modal	216
4.3.2.2 Participiul ca formant al diatezei pasive	217
4.3.2.3 Construcții participiale	217
4.3.3 Selecția auxiliarului în formele perfectului compus	219
4.3.4 Relația participiului cu clasele de verbe. Ambiguități	219

4.3.5 Participii verbale vs adjectivele	220
4.3.5.1 Diferențe semantice	220
4.3.5.2 Diferențe sintactice	221
4.3.6 Recategorizări: substantivizarea și adverbializarea participiului	221
4.4 Supinul (Gabriela Pană Dindelegan)	222
4.4.1 Forma	222
4.4.2 Supinul nominal vs supinul verbal	223
4.4.3 Tipare sintactice cu supin verbal și nominalo-verbal	224
4.4.3.1 Supinul ca modifier în grupul nominal	224
4.4.3.2 Supinul în construcții copulative	224
4.4.3.3 Grupul supinului ca obiect prepozițional în GV	225
4.4.3.4 Supinul în construcție cu verbe modale și aspectuale	225
4.4.3.5 Supinul dependent de alte verbe tranzitive	226
4.4.3.6 Supinul în construcții impersonale	226
4.4.3.7 „Tough-constructions”	227
4.4.3.8 Supinul ca adjunct în GV	227
4.4.3.9 Supinul dependent de un centru adjectival	228
4.4.3.10 Izolarea sintactică și prozodică la stânga a supinului	229
4.4.3.11 Supinul în propoziții imperative	230
4.4.4 Concurența cu alte forme nonfinite	230
4.5 Gerunziul (Irina Nicula)	231
4.5.1 Marcarea flexionară. Structura formelor de gerunziu	231
4.5.2 Gerunziu verbal vs gerunziu adjectival	232
4.5.3 Relația dintre gerunziul verbal și forma finită a verbului	232
4.5.4 Distribuția și funcțiile gerunziului	233
4.5.4.1 Gerunziul formant	233
4.5.4.2 Construcția gerunzială în poziție de adjunct	233
4.5.4.3 Construcția gerunzială în poziție de modifier	234
4.5.4.4 Construcția gerunzială în poziție de complement	234
4.5.4.5 Construcția gerunzială coordonată	234
4.5.4.6 Construcția gerunzială ca predicat secundar	235
4.5.4.7 Construcția gerunzială incidentă	236
4.5.5 Ambiguitatea gerunziului	236
4.5.6 Structura internă a propoziției nonfinite gerunziale	236
4.5.7 Recategorizări ale gerunziului	237
Concluzii	238
5 Substantivul și grupul nominal	240
5.1 Morfologia substantivului	240
5.1.1 Trei genuri: masculin, feminin și neutru (Isabela Nedelcu)	240
5.1.1.1 Marcarea genurilor	240
5.1.1.2 Poziția neutruului	241
5.1.1.3 Motiunea și substantivele epicene	243

5.1.2 Substantive numărabile și nonnumărabile (Isabela Nedelcu)	244
5.1.2.1 Desinențe de plural	245
5.1.2.2 Alternanțe în marcarea distincțiilor de număr	245
5.1.2.3 Forme duble de plural	245
5.1.2.4 Substantive invariabile	245
5.1.2.5 Substantive <i>singularia tantum</i> și <i>pluralia tantum</i>	246
5.1.3 Forme cazuale	246
5.1.3.1 Nominativul și acuzativul (Isabela Nedelcu)	247
5.1.3.2 Marcarea cazurilor genitiv și dativ (Camelia Stan)	247
5.1.3.3 Marcarea vocativului (Isabela Nedelcu)	255
5.1.4 Clase de flexiune (Isabela Nedelcu)	257
5.1.4.1 Subclase flexionare asociate genului masculin	257
5.1.4.2 Subclase flexionare asociate genului feminin	258
5.1.4.3 Subclase flexionare asociate genului neutru	260
5.1.5 Substantive cu flexiune neregulată (Isabela Nedelcu)	261
5.1.6 Flexiunea substantivelor compuse (Isabela Nedelcu)	261
5.2 Clasele semantico-gramaticale de substantive (Isabela Nedelcu)	262
5.2.1 Substantive proprii vs substantive comune	262
5.2.2 Substantivele masive	263
5.2.3 Substantivele abstracte	264
5.2.4 Substantivele colective	264
5.2.5 Substantivele relaționale	265
5.2.6 Substantivele deverbale și deadjectivale	265
5.2.7 Substantivele iconice	266
5.3 Structura grupului nominal	267
5.3.1 Determinanții	267
5.3.1.1 Articolul definit enclitic. Articolul indefinit proclitic (Camelia Stan)	267
5.3.1.2 Demonstrativele (Alexandru Nicolae)	275
5.3.1.3 Determinanți alternativi și de identitate (Alexandru Nicolae)	280
5.3.1.4 Determinantul CEL (Alexandru Nicolae)	287
5.3.1.5 Structuri polidefinite (Alexandru Nicolae)	294
5.3.2 Cuantificatorii (Camelia Stan)	295
5.3.2.1 Numerales	295
5.3.2.2 Cuantificatorii indefiniți și cei negativi	303
5.3.2.3 Alți cuantificatori	305
5.3.3 Mijloace de exprimare a posesiei în grupul nominal (Alexandru Nicolae)	308
5.3.3.1 Adjectivele posesive	308
5.3.3.2 Afixul posesiv	313
5.3.3.3 Cliticul posesiv adnominal	315
5.3.3.4 Relația de posesie marcată prin prepoziția DE	318
5.3.3.5 Articolul hotărât ca marcă de posesie	320
5.3.4 Argumentele numelui (Isabela Nedelcu)	320
5.3.4.1 Argumentele numelor deverbale și deadjectivale	320

5.3.4.2 Argumentele numelor iconice	322
5.3.4.3 Argumentele numelor relaționale	323
5.3.5 Modificatorii restrictivi și nonrestrictivi	324
5.3.5.1 Modificatorii restrictivi (Camelia Stan)	324
5.3.5.2 Modificatorii nonrestrictivi (Camelia Stan)	328
5.3.5.3 Tiparul cu inversiune [Adjectiv + DE + Nominal] (Ana-Maria Iorga Mihail) ...	333
5.3.6 Apoziția și clasificatorii (Raluca Brăescu)	333
5.3.6.1 Apoziția	333
5.3.6.2 Clasificatorii și numele proprii	335
5.3.7 Elipsa nominală și pronominalizarea determinațiilor (Alexandru Nicolae)	336
5.3.7.1 Tipare cu elipsă nominală	336
5.3.7.2 Statutul secvenței rămase în urma elipsei	336
5.3.7.3 Trăsături formale ale secvenței rămase în urma elipsei	337
5.3.7.4 Focus și elipsă	338
Concluzii	339
6 Pronumele (Andra Vasilescu)	344
6.1 Pronumele personale	344
6.1.1 Paradigma	344
6.1.2 Cazul morfologic	345
6.1.3 Formele tari (accentuate) și formele clitice (neaccentuate)	346
6.1.3.1 Selecția formelor tari și a formelor clitice	349
6.1.3.2 Poziția formelor tari și a formelor clitice	350
6.1.3.3 Selecția variantelor clitice	351
6.1.4 Grupurile clitice	354
6.1.5 Dublarea clitică	356
6.1.6 Dublarea pronominală	356
6.1.7 Extensii ale centrelor pronominale	357
6.1.8 Referința: deictice, anaforice, expletive	357
6.1.8.1 Uzuri contextuale	357
6.1.8.2 Uzurile expletive	359
6.2 Pronumele reflexive	360
6.3 Pronumele de politețe	362
6.3.1 Paradigma	362
6.3.2 Pronumele de politețe ca deictice sociale	363
6.4 Intensificatorii pronominali (pronumele de întărire)	365
6.5 Pronumele reciproce	367
Concluzii	368
7 Adjectivul și grupul adjectival (Raluca Brăescu)	370
7.1 Caracteristici	370
7.2 Patru clase flexionare de adjective	371
7.3 Clase de adjective după structura internă	373

7.4 Variația de intensitate și morfemele de gradare	374
7.5 Trei clase semantice de adjective	375
7.5.1 Adjectivele calificative	375
7.5.2 Adjectivele relaționale	376
7.5.3 Adjectivele de modificare a referinței	377
7.6 Structura grupului adjectival	378
7.6.1 Modificatorii	378
7.6.2 Complementele	379
7.6.2.1 Complementul realizat prin nominal în dativ	379
7.6.2.2 Complementul realizat prin nominal în genitiv	380
7.6.2.3 Complementul prepozițional realizat prin grup prepozițional	380
7.6.2.4 Complementul direct	380
7.6.2.5 Complementul realizat propozițional	381
7.6.2.6 Complementul comparativ	381
7.6.3 Adjuncții	381
7.7 Pozițiile sintactice în care se angajează grupul adjectival	382
7.7.1 Adjectivele – modificatori	382
7.7.1.1 Adjectivele postpuse	382
7.7.1.2 Adjectivele antepuse	383
7.7.1.3 Adjectivele mobile	383
7.7.2 Adjectivele – complemente predicative	384
7.7.3 Adjectivele – adjuncți	384
7.8 Elipsa nominală și substantivizarea adjectivului	385
Concluzii	385
 8 Adverbul și grupul adverbial (Carmen Mîrzea Vasile, Andreea Dinică)	387
8.1 Formele adverbului	387
8.1.1 Forme simple	387
8.1.2 Adverbe sufixate	388
8.1.3 Adverbe compuse	390
8.1.4 Adverbe obținute prin conversiune	391
8.1.4.1 Adverbe omonime cu adjective	391
8.1.4.2 Adverbe omonime cu forme verbale	391
8.1.4.3 Adverbe omonime cu substantive	392
8.1.5 Locuțiuni și expresii adverbiale	392
8.1.6 Formanți adverbiali nonlexicali	393
8.2 Categoria comparației	394
8.3 Tipuri semantice de adverbe	394
8.4 Structura grupului adverbial	396
8.4.1 Modificatorii din grupul adverbial	396
8.4.2 Complementele centrului adverbial	397
8.4.2.1 Centrul adverbial cu complement prepozițional	397
8.4.2.2 Centrul adverbial cu complement indirect	397

8.4.2.3 Centrul adverbial cu complement indirect clitic în dativ	397
8.4.2.4 Centrul adverbial cu complement comparativ	397
8.4.3 Adjuncții centrului adverbial	398
8.5 Sintaxa externă a grupului adverbial	398
8.5.1 Adverbe subcategorizate de centrul verbal	398
8.5.2 Adverbele modalizatoare extrapropoziționale	398
8.5.3 Adverbele relativ-interogative	399
8.5.4 Adverbele complemente ale prepozițiilor și adverbele modificatori ai grupului nominal	399
8.5.5 Adverbele focalizatori	399
8.6 Topica adverbilor	400
8.6.1 Cliticele adverbiale	400
8.6.2 Adverbele de mod	401
8.6.3 Adverbele de localizare temporală și spațială	401
Concluzii	402
9 Prepoziția și grupul prepozițional (Isabela Nedelcu)	403
9.1 Prepoziții simple, compuse și locuțiuni	403
9.2 Prepoziții lexicale vs funcționale. Prepoziții subcategorizate	404
9.2.1 Prepozițiile lexicale	404
9.2.2 Prepozițiile funcționale	405
9.2.3 Prepozițiile subcategorizate	408
9.3 Grupul prepozițional	408
9.3.1 Structura grupului prepozițional	408
9.3.2 Restricții impuse de prepoziție complementului realizat prin nominal	409
9.3.2.1 Atribuirea cazului (acuzativ, genitiv sau dativ)	409
9.3.2.2 Restricții privind utilizarea articolului după prepoziție	409
9.3.2.3 Restricții de număr	411
9.3.3 Alți constituenți încorporați în grupul prepozițional	411
9.4 Forme paralele: „articulate” vs „nearticulate”	412
Concluzii	413
10 Structura enunțului complex. Subordonarea	414
10.1 Argumente propoziționale (Mihaela Gheorghe)	414
10.1.1 Complementizatori	414
10.1.1.1 Complementizatorii <i>că</i> și <i>să</i>	415
10.1.1.2 Complementizatorul <i>ca... să</i>	417
10.1.1.3 Complementizatorii <i>cum că</i> , <i>precum că</i> și <i>cum de</i>	418
10.1.1.4 Complementizatorii <i>dacă</i> și <i>de</i>	418
10.1.2 Argumente propoziționale	419
10.2 Conjunții și adjuncți propoziționali (Dana Manea)	420
10.2.1 Adjuncți propoziționali	420
10.2.2 Conjunții subordonatoare specifice și nonspecifice	420

10.2.2.1 Adjuncți propoziționali introduși prin subordonatori specifici	420
10.2.2.2 Adjuncți propoziționali introduși de subordonatori nonspecifici	421
10.2.2.3 Adjuncți propoziționali introduși prin particula subordonatoare <i>să</i>	422
10.2.2.4 Structura subordonatorilor complecși	423
10.2.3 Subordonatori, prepoziții și particule focale	423
10.2.3.1 Conjuncții și prepoziții	423
10.2.3.2 Conjuncții și particule focale	423
10.2.4 Adjuncți propoziționali cu subordonatori nelexicalizați	424
10.2.5 Tipare specifice	424
10.2.5.1 Adjuncți temporali	424
10.2.5.2 Adjuncți cauzali	425
10.2.5.3 Adjuncți finali (de scop)	425
10.2.5.4 Construcții condiționale și concesive	425
10.2.5.5 Adjuncți consecutivi	426
10.2.5.6 Adjuncți cu comportament metadiscursiv	426
10.2.6 Adjuncți nelexicalizați	427
10.2.7 Adjuncți propoziționali și corelative	427
10.2.8 Topica adjuncțiilor propoziționale	427
10.3 Propoziții relative (relative argumentale și adjuncți propoziționali relativi) (Mihaela Gheorghe)	428
10.3.1 Tipuri sintactice de construcții relative	428
10.3.2 Construcții interogative indirecte	429
10.3.3 Construcții relative infinitivale	430
10.3.4 Construcții pseudoscindate	431
10.3.5 Inventarul de cuvinte relative	432
10.3.6 Trăsături ale deplasării relative în română. <i>Pied-piping</i>	437
10.4 Predicația secundară (Blanca Croitor)	437
10.4.1 Caracteristici generale	437
10.4.2 Tipuri sintactice și semantice de predicat secundar	438
10.4.2.1 Predicate secundare descriptive vs rezultative	438
10.4.2.2 Predicate secundare complement sau adjunct	440
10.4.3 Predicate principale care acceptă PS	440
10.4.4 Tipuri de constituenți care pot fi predicate secundare	441
10.5 Construcții comparative (Rodica Zafiu)	442
10.5.1 Comparative de inegalitate și de egalitate	442
10.5.1.1 Comparația de inegalitate	442
10.5.1.2 Comparația de egalitate	442
10.5.1.3 Structura complementului comparativ	443
10.5.1.4 Comparatori	444
10.5.1.5 Ordinea cuvintelor	446
10.5.1.6 Aspecte semantice	447
10.5.2 Alte construcții comparative	447
Concluzii	448

11 Coordonarea (Blanca Croitor)	450
11.1 Tipuri semantice și logice de coordonare	450
11.1.1 Coordonarea copulativă	450
11.1.1.1 Elementele coordonatoare copulative	450
11.1.1.2 Interpretarea unic vs nonunic a sintagmei coordonate nominale	451
11.1.1.3 Pseudocoordonarea	452
11.1.2 Coordonarea disjunctivă	452
11.1.3 Coordonarea adversativă	453
11.1.4 Coordonarea concluzivă	455
11.2 Restricții asupra termenilor coordonați	456
11.3 Structura sintagmei coordonate	456
11.3.1 Numărul termenilor coordonați	456
11.3.2 Juxtapunerea	457
11.3.3 Asimetria dintre termenii coordonați	457
11.4 Coocurența elementelor coordonatoare	458
11.5 Interpretări ambigue	458
11.6 Coordonarea și elipsa	459
Concluzii	459
12 Acordul (Blanca Croitor)	460
12.1 Acordul în grupul nominal	460
12.2 Acordul subiect – predicat	462
12.2.1 Numele proprii	462
12.2.2 Termenii inclusivi	462
12.2.3 Pronumele de politețe	463
12.2.4 Sintagmele partitive	463
12.2.5 Grupurile nominale de măsură	464
12.2.6 Grupuri nominale calitative	465
12.2.7 Acordul în propoziții copulative	465
12.2.7.1 Propoziții specificaționale	465
12.2.7.2 Propozițiile pseudoscindate	465
12.3 Acordul cu termenii coordonați	466
12.3.1 Acordul predicatului	466
12.3.1.1 Acordul în număr	466
12.3.1.2 Acordul în gen	466
12.3.1.3 Acordul în persoană	467
12.3.2 Acordul adjectival	467
12.4 Acordul anaforic	468
Concluzii	468
13 Organizarea enunțului și fenomene discursive	470
13.1 Tipuri de enunțuri (Andra Vasilescu)	470
13.1.1 Enunțurile declarative	470

13.1.2	Enunțurile interogative și întrebările	471
13.1.2.1	Interogativele polare	472
13.1.2.2	Interogativele cu cuvânt interogativ	473
13.1.2.3	Interogativele alternative	476
13.1.2.4	Interogativele apendice	476
13.1.2.5	Întrebările ecou	477
13.1.3	Enunțurile imperative	477
13.1.4	Enunțurile exclamative și exclamațiile	478
13.2	Vorbirea indirectă (Margareta Manu Magda)	480
13.2.1	Trăsături specifice	480
13.2.2	Vorbirea directă	480
13.2.3	Vorbirea indirectă	482
13.2.4	Transpunerea unui discurs din vorbire directă în vorbire indirectă	482
13.2.4.1	Schimbări la nivelurile discursului	482
13.2.4.2	Schimbări morfologice	483
13.2.4.3	Schimbări sintactice	483
13.2.5	Structuri intermediare între vorbirea directă și vorbirea indirectă	485
13.3	Negația (Dana Manea)	485
13.3.1	Elemente negative	485
13.3.2	Negația propozițională	486
13.3.2.1	Marcatori negativi în grupuri verbale cu clitice	487
13.3.2.2	Marcatori negativi în predicate complexe	488
13.3.3	Negația de constituent	488
13.3.4	Negația multiplă și concordanța negativă	488
13.3.5	Profraza negativă	490
13.3.6	Negația implicită	491
13.3.7	Falsa negație	491
13.3.7.1	Negația dublă	491
13.3.7.2	Negația expletivă	492
13.3.7.3	Alte structuri cu marcatori negativi	492
13.4	Structura informațională (Rodica Zafiu)	493
13.4.1	Ordinea cuvintelor	493
13.4.2	Mijloace de topicalizare	495
13.4.2.1	Topicalizarea propriu-zisă (<i>fronting</i>)	495
13.4.2.2	Dislocarea la stânga	496
13.4.2.3	Tema suspendată	497
13.4.2.4	Dislocarea la dreapta	498
13.4.3	Construcții cu temă contrastivă	498
13.4.4	Rematizare prin construcții pseudoscindate	498
13.4.5	Focalizarea	498
13.5	Modalitatea și evidențialitatea	499
13.5.1	Modurile verbale	499
13.5.2	Verbele modale	500

13.5.2.1 Verbul <i>a putea</i>	500
13.5.2.2 Verbul <i>a trebui</i>	502
13.5.2.3 Alte verbe cu sens modal și evidențial	504
13.5.3 Adverbiale modale	505
13.5.4 Alte mijloace modale	506
13.5.5 Combinații „armonice” și „dizarmonice”	506
13.5.6 Marcatori evidențiali	507
13.6 Anafora (Rodica Zafiu)	507
13.6.1 Anaforice	507
13.6.2 Anafora controlată sintactic și anafora discursivă	508
13.6.3 Anafora referențială și anafora semantică	509
13.6.4 Anaforice în curs de gramaticalizare	511
13.7 Cazul vocativ și adresarea (Margareta Manu Magda)	512
13.7.1 Particularități sintactice ale cazului vocativ	512
13.7.2 Relații pragmasemantice între vocativ și alte elemente ale enunțului	513
13.7.3 Funcția expresivă a vocativului	513
13.7.4 Forme de adresare	514
Concluzii	516
14 Morfologia derivațională (Blanca Croitor)	519
14.1 Sufixarea. Tipuri de sufixe și de derivate	519
14.1.1 Derivarea verbală	519
14.1.1.1 Inventar de sufixe verbale	519
14.1.1.2 Valori semantice ale bazelor și ale derivatelor	520
14.1.2 Derivarea nominală	521
14.1.2.1 Substantive abstracte	521
14.1.2.2 Sufixe moționale	522
14.1.2.3 Colectivele	522
14.1.2.4 Diminutivele	522
14.1.2.5 Augmentativele	523
14.1.2.6 Sufixe cu alte valori semantice	523
14.1.3 Derivarea adjectivală	523
14.1.4 Derivarea adverbială	524
14.1.5 Relații semantice între sufixe sau derivate	524
14.2 Prefixarea	525
14.3 Derivarea parasintetică	525
14.4 Derivarea regresivă	526
Concluzii	526
15 Alternanțele morfofonologice flexionare și derivaționale (Camelia Stan, Mona Moldoveanu Pologea)	527
15.1 Alternanțele flexionare	527
15.1.1 Inventarul	527

15.1.2 Caracteristicile alternanțelor	530
15.2 Alternanțele în derivare	531
Concluzii	531
16 Compunerea (Andreea Dinică)	532
16.1 Tipuri de compuse	532
16.1.1 Compuse sintactice	532
16.1.2 Compuse lexicale/lexicalizate (sudate)	533
16.2 Tipare sintactice de compunere în limba română actuală	534
16.2.1 Tipare substantivale	534
16.2.2 Tipare adjectivale	537
16.2.3 Tipare cu compuse lexicale/lexicalizate/sudate	538
16.3 Compuse savante	539
Concluzii	539
<i>Surse</i>	541
<i>Bibliografie</i>	545
<i>Indice</i>	577